

КРАЉЕВИНА МАРОКО

„Мароко потсећа на велико стабло чији су корени дубоко везани за Африку а чије гране њишу ветрови који дувају из Европе ” (Хасан II, краљ Марока, 1961 – 1999.)

Од Средоземног мора до врелог песка Сахаре преко Високог, Средњег и Анти Атласа па све до Атланског океана простире се Мароко. Црвена земља из које се црпи бескрајна енергија. Земља поморанци, мистериозних девојака, 3.500 km морске обале, дете Сахаре.

Узбудљива, егзотична и мистична земља у којој се арапска традиција испреплиће са живописним афричким обичајима и чини јединствену мешавину култура, која одушевљава свакога на први поглед и корак. Чим проходите по овој земљи заљубићете се у њене фасцинантне мирисе, у традицију, у боје и људе који ће трчати за вама и нудити вам да купите апсолутно све. Највећа и најпознатија од три афричке краљевине раздвојена од европског копна само 15 km широким Гибралтарским мореузом је земља са многобројним и јако израженим природним и друштвеним контрастима.

У истим границама су плодне равнице, преко 4.000 m високи врхови Атласа, зелене оазе усред непрегледне Сахаре, готово 3.000 km атлантских и преко 500 km медитеранских обала, и предивни предели на обронцима Средњег Атласа који необично подсећају на алпске пејзаже по којима је Мароко прозван „афричком Швајцарском“.

Неизмерно богати и крајње сиромашни живе на истом простору, уједињени истом вером, са заједничким предводником нације, младим и предузимљивим краљем Мохамедом VI чији се славни преци, владари Алауитске династије смењују на мароканском престолу више од 350 година.

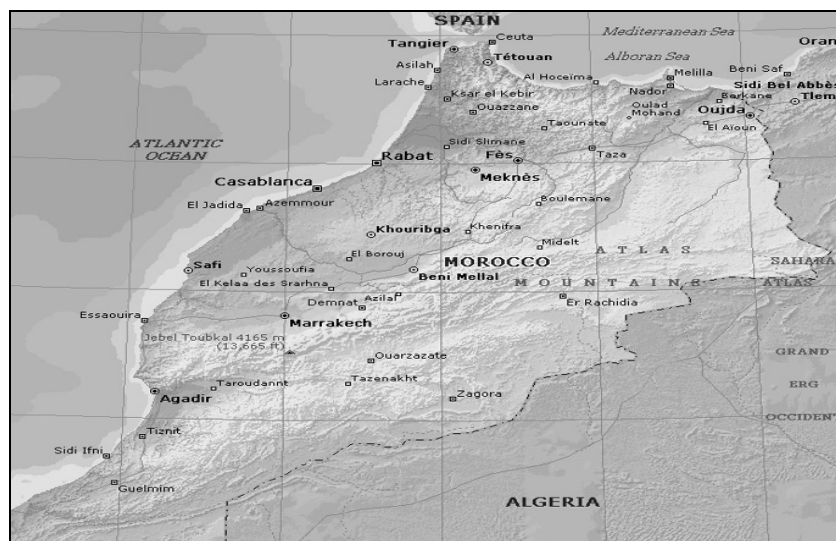
Обичан свет, љубазан, непосредан и гостољубив, данас ни у чему не потврђује уврежену представу о Мароканцима као „рођеним“ војницима, који су репутацију стекли као неустрашиви средњовековни ратници и освајачи а неоспорно је потврдили у новије време као истрајни побуњеници у борби против окупационих власти али и као одважни борци у редовима француских колонијалних дивизија и шпанске Мароканске легије.

Поред космополитске Казабланке, једне од најлепших афричких

лука, чије име изазива романтичне асоцијације, незаобилазна места у посети овој занимливој и разноликој земљи су древни „царски“ градови Рабат, Фес, Маракеш и Мекнес чије се време оснивања, процвата или примата у прошлости увек поклапало са „златним добом“ неке од шест великих мароканских династија. Мароко је последња оаза оријенталног света. Егзотични мириси, плесови, заборављени занати и мистична архитектура уводе посетиоце у тајне „1001 ноћи“.

Мароко или *el Магреб*, са значењем на арапском „тамо где сунце залази“ градиле су династије Идрисида, Алморавида, Алмохада, Меринида, Сади од 8. до 18. века. Смештен је у северозападној Африци, у подручју Магреб на обалама Атланског океана и Средоземног мора.

Гибралтарски мореуз и његових 15 km ширине заправо су и раздаљина од Марока и копна Европе. Са шпанске обале, Мароко је капија Африке. Земља Магреба. Мароко је највећа и најпознатија афричка краљевина. Са површином од 446.500 km² коју заузима, краљевина Мароко је 56. земља света, по броју становника рангирана је на 36. позицију.

Карта Марока

Атлански океан на западу и Средоземно море на северу чине природну границу у односу на модеран свет, док на југу и истоку,

Сахара и обронци планине Атлас, пружају границу са Алжиром и Мауританијом. Дужина копнене границе Марока износи 2.017 km. Граница са Алжиром износи 1.559 km, са Западном Сахаром 443 km, са Шпанијом – Сеутом 6,3 km и Шпанијом – Мелилом 9,6 km. Дужина обалне линије Марока је 1.835 km.

Од сунчаних обала Дел ел Беиде, како су још у седмом веку Арапи назвали Анфу, до високог Атласа, у освојени ел Магреб Арапи су увели арапску културу, језик и ислам. До освајања независности 1956. године Мароко је био и турски и енглески, и шпански и француски.

Краљевина Мароко има око 33 милиона становника, различите боје пути која постаје све тамнија према југу, од којих су приближно две трећине арапског, а једна трећина берберског порекла. Некада веома утицајне и неупоредиво веће заједнице досељеника, свеле су се на стотинак хиљада Француза, око шест хиљада Јевреја и пар хиљада Шпанаца.

Мароко зарад чудесних пејзажа још зову и “афричком Швајцарском”. Али његова богатства су уз све друго “царски” градови као сведоци постојања и моћи шест великих мароканских династија. Рабат је главни град Марока. Град у коме је краљевска породица. Град у којем се на префињен начин сударају прошлост и садашњост.

Пред царских градова Рабата, Тангера, Маракеша и Феса, а који подразумевају један од главних разлога за посету овој афричкој земљи, најпознатија је свакако космополитска Казабланка. Казабланка (Casa Blanca, „Бела кућа”) или оригинално арапски Дар ел Беида, највећи је град Краљевине Мароко у којем живи око 3,5 милиона становника. Истовремено то је „капија Марока” на Атлантском океану.

Најважнија карактеристика положаја Марока огледа се у томе што излази на обале Средоземног мора и Атлантика као и на Гибралтарски мореуз. Управо овај положај дао му је повољан геосаобраћајни потенцијал за развој свих видова саобраћаја и туризма.

Природа је пуна контраста. У истим границама су плодне равнице, преко 4.000 m високи врхови Атласа, зелене оазе усред непрегледне Сахаре, готово 3.000 km атлантске и преко 500 km медитеранске обале, и предивни предели на обронцима Средњег Атласа који необично подсећају на алпске пејзаже.

Географски гледано, Мароко је претежно планинска земља. Венци Анти Атласа, Високог Атласа и Средњег Атласа нижу се од северозапада ка југоистоку земље а стеновит масив Риф на северу стрмо се спушта према Средоземном мору. Плодне равнице пружају се дуж Атланског океана а на југу је непрегледан Сахара са пешчаним динама

која на још један начин осликава Мароко као земљу различитих географских карактеристика.

Већи део Марока чине висије, па је просечна надморска висина земље око 800 m. Три правца пружања Атласа, Високи, Средњи и Анти условно деле источни део Марока од атланског приобаља на западу. Атлас са кога дувају ветрови и на чије литице се лепе облаци сахарског песка одваја атлантски део Марока од сахарског, Казабланку и краљевски Рабат од царског Маракеша, Феса, Мекнеса. Риф планине пружају се на северу дуж средоземне обале. Планински венац Риф у геолошком смислу представља део Европе односно Иберијског полуострва, који се од ње одвојио и сјединио са Африком у терцијару (настао алпским набирањем). Риф је претежно кршевит.

Атлански Мароко чине равнице, формиране од танког талоба и висоравни формиране од грубих наслага. Долина реке Себу, која се налази на северозападу између Рифа и линије Рабат – Фес, јесте велика алувијална равна, а њено главно пољопривредно средиште је у равници Гарб. Јужно од ове линије Рабат – Фес, између Атласа и Атланског океана простиру се бројне равничарске мароканске мезете (изграђене од кристалних шкриљаца, које покривају млађе претежно кречњачке насlage). Мароканска мезета обухвата равницу Сајс (између Феса и Маракеша) и широке равнице Схауиа, Дукал и Абде (јужно од Казабланке). Између венаца Виског и Анти Атласа смештена је долина Сус. Мароко има кањоне Тодра дубок до 300 m, Добес, Драи и Зиз.

Средоземна обала простире се од Тангера до Саидие. Атланска обала пружа се од рта Спартел све до Западне Сахаре. Мароканска обала није разуђена и има тек неколико природних лука. Пре изградње модерних лука велики пешчани наноси и стеновити гребени отежавали су приступ бродовима.

Неплодне регије јужно и југоисточно од Атласа представљају северозападне обоне Сахаре. Предсахарски равничарски простори грађени су претежно од палеозојских наслага. Сахарски Мароко има изузетне пејзаже, замак од песка, односно Аит Бен Хаду у Уарзагау, заштићен од стране UNESCO.

Клима Марока је разнолика с обзиром на рељеф и пространство територије под утицајем је Атланског океана, Сахаре и планине Атлас. Уз обалу северног дела Марока клима је медитеранска, а у унутрашњости нешто оштрија, са хладним зимама и топлијим летима. У региону Рифа је алпска клима, која идући према унутрашњости прелази у континенталну. На југу и истоку клима прелази у степску и

полупустињску, док на самом југу влада пустињска клима. Велики градови су већином у зонама атланске или медитеранске климе, које карактеришу дуга и топла лета, благе зиме и веома лепо време, готово без падавина, у пролеће и у јесен. У унутрашњости се јављају веће разлике у температурама, зиме су релативно хладне, а лета врло топла.

На површини од 446.550 km² живи око 33 милиона становника, од којих су приближно две трећине арапског, а једна трећина берберског порекла. Некада веома утицајне и неупоредиво веће заједнице досељеника, свеле су се на стотинак хиљада Француза, око шест хиљада Јевреја и пар хиљада Шпанаца.

Међу четири царска града, престоница Рабат је највећи, са око 1,7 милиона становника. Најмногољуднији град и највећа мароканска лука је Казабланка са 3,5 милиона становника. На територији Марока просечна густина насељености износи 72 ст/km². Званични језик је арапски, а у широкој употреби је као „други језик” француски и енглески.

Већинско становништво чине Арапи, а не Бербери иако су староседеоци. Њих највише има на подручју Атлас планина и региону Суса (око и у Агадиру), као и на северу, у региону Риф. Већина Мароканаца (око 80%) је берберског порекла, иако данас број становника који говори берберски језик чини мањину која се процењује на 30-40%.

Мароком господаре краљеви више од 360 година. Данас влада млади краљ Мохамед VI по угледу на модерне европске Монархије. Краљевски градови Маракеш, Фес, Мекнес и престоница Рабат, су највећа атракција ове земље. Сви су настајали у бедемима медина у којима се вековима ништа не мења. Унутар њих, у лавиринту уских улица, живот ситних занатлија и трговаца одвија се у потпуно другом вртлогу времена, а само неколико корака даље, налазе се раскошни булевари, зграде модерне архитектуре и луксузни хотели.

Староседеоци Марока су берберска племена а први дошљаци су били Феничани који су још у 9. веку пре наше ере на средоземној обали основали своје трговачке станице. Римљани су у првом веку освојили земљу и изградили многе углавном лучке градове и утврђења, међу којима су најзначајнији Тингис (данашњи Тангер) и Волубилис.

После рушилачког похода Вандала у 5. веку уследила су византијска освајања. Арапи су коначно заузели територију Марока 682. године и донели нову веру, језик и културу.

Мароком су у наредних девет векова владале домаће, углавном добро организоване, ратнички и градитељски усмерене династије. Под

Идрисидима, већ у 9. веку Мароко се ослободио централне власти Багдадског калифата и образовао потпуно самосталну државу са седиштем у Фесу.

Под династијама Алморавида у 12. веку а затим Алмохада у 13. веку, уједињен је цео западни муслимански свет и освојена су огромна пространства од југа Шпаније до Триполитаније и Киренаике, у данашњој Либији. Иако су у 15. веку заузели источне делове те велике државе, Турци никада нису успели да заузму територију Марока. Од средине 17. века до данас, под непрекидном управом владара из династије Алауита, земља је прошла тежак период нереда и феудалне анархије у 18. веку и деценије војног и политичког притиска великих сила крајем 19. и почетком 20. века.

Највећи део Марока је заузела Француска 1912. године, принудивши га да пристане на уговор о колонијалном протекторату.

Користећи међународне прилике и ратове Француске у Индокини и Алжиру, Мароко се изборио за своју независност 1956. године под султаном Мухамедом бин Јусуфом који је постао краљ Мохамед V. Његов син Хасан II владао је земљом од 1961. године готово четири деценије, настојећи да поштује традиционалне норме и обичаје а да увођењем реформи и модерног законодавства, изврши транзицију земље по узору на европске државе. Садашњи краљ Мохамед VI, амбициозан, образован и као његов отац европски оријентисан, управља земљом од 1999. године.

Традиција краљевских градова потиче још из 8. века када је свака династија градила град и опасавала га зидинама. Унутар зидина налазило се све потребно за живот и сигурност становника, а сам град састојао се од медине и цитаделе (касбаха).

Посебну атракцију у Мароку ипак представља стари краљевски град Фес који је и религиозно средиште, али и културни центар будући да су у њему смештена сва највреднија уметничка дела у Мароку.

Град Фес најстарији је и најизворнији краљевски град Марока, данас религиозно и културно средиште земље Три различита дела града као да живе свој живот, потпуно одвојени један од другог. Стари Фес, са својом је Медином једно од највећих средњовековних средишта света, нови Фес је нешто је новији део града, као и модеран део града настао под француском влашћу 1916. године.

Уласком у стари Фес кроз врата Баб Боу Јелоуд, као да се улази у свет из „1001 ноћи”, исламско-арапску верзију средњег века где време као да је стало. Улице су прави мали средњовековни лавиринт, препун

ресторана, мануфактура, трговина и џамија. Карαιοун џамија у центру старог града знак је важности града; изграђена око 860. године место је на којем се налази и једно од најстаријих исламских школа.

Маузолеји великих династија не заостају у лепоти за палатом истог владара. Маузолеј династије Сади, једне од последњих у Мароку, саграђен је од мермера, украшен мајоликом, фајансом, тиркизно зелене и окер жуте и кобалтно плаве боје.

Читав дан је потребан да се посети предивни Маракеш, краљевски град, у којем нема трагова осталих култура као у другим градовима, али зато су ту национални споменици културе попут Коутубија музеја, палата Баија или Градске опере. Ту је и Ессауора која лежи уз сами Атлантик, а град је стваран у маварском стилу и најживописније је место у земљи. Овде су се на једном месту испрепелеле две различите културе, континентална и приморска и то на својствен начин, јер је свака понаособ задржала своју аутентичност и идентитет. Иако се у њему налази највећа мекка унутар које живи око 800.000 становника, Маракеш није град историјских споменика и грађевина; његова лепота садржана је у динамичној и живахној атмосфери којом одишу улице и тргови и откривају праву чаролију оријента.

Централни трг Маракеша, Дјема ел Фна најживописнији је и најужурбанији трг афричког континента. Велико пространство трга додатно наглашава 70 m висок минарет џамије Коутубија, изграђене почетком 12. века и идеалним примером мароканско-андалузијске архитектуре.

Палата Баија, грађена у деветом веку седам пута је рушена и обнављана и данас подсећа више на раскошни музеј исламске уметности него на палату. Резбарена кедровина, арабеске, декорације у природним, биљним бојама отпорне су на невреме и на време које тече.

Од знаменитости Маракеша се издвајају још и Гробница Сиди бен Абеса, Светилиште Сиди бен Слиман ел Џазоулија, Градске зидине и капије Баб Агнау (близанац капија капији у Рабату – Баб Удаја), Баб Агхнат, Баб Ајлен, Баб ел Кхемис, Баб ел Роб, Баб ел Џадид, Музеј Маракеша – смештен у Дар Менахби палати из 19. века;

Трг Дјема ел Фна је центар, симбол Маракеша вековима, трг под заштитом UNESCO који је до 19. века био „губилиште“ за градске криминалце (и до 45 људи у току дана је бивало погубљено на овом тргу), изјутра велика пијаца, а у вечерњим сатима вашарска забава.

Котубија џамија или „џамија продаваца књига“, розе џамија са минаретом, ремек делом алмохадске архитектуре, високим 70 m, на

основу кога је пројектована Хасан кула у Рабату и минарет Џамије Хасана II у Казабланци.

Бади Палата је данас палата празних соба, некада чудо у муслиманској архитектури и свету, саграђена од италијанског мермера, ирског гранита и индијског оникса.

У Казабланци, граду најпознатијем по истоименом филму, свакако би требало видети џамију Хасана II једну од највећих муслиманских џамија у Африци. Смештена на самој обали Атлантског океана, велелепне је архитектуре и димензија, раскошно украшена, пре свега оригиналним мозаицима. То је једина мароканска џамија у коју је улазак допуштен и немуслиманима. Иако је реч о савременом здању, она савршено заокружује мароканско наслеђе како архитектуре тако и разноврсних примењених уметности, од керамике до клесарства и ћилимарства. Уз то, управо је џамија у Казабланци највећа на свету па је и због тога вредна обиласка (осим петком и у време клањања, туристички обилазак могућ је сваки дан).

Парк Арапске лиге, катедралу Св. срце коју су подигли Французи по угледу на истоимену цркву на Монмартру у Паризу, стару Медину - оријентални део града са мноштвом базара, тезги, мирисима оријенталних зачина.

Најмлађи краљевски град, Мекнес, познат је по надимку „марокански Версај”. Основао га је Мулау Исмаил, који је крајем 17. века Мекнес уздигао до главног града земље. 40 km дуге зидине раздвајају стари и нови део града, а доказ некадашњег сјаја и богатства краљевског града једна су од најимпресивнијих монументалних врата целог Марока, Баб ел-Мансоур.

У Рабату, бројни споменици обележавају стари део града – утврђења из 12. века, градска врата и минарет џамије Хасан само су мањи део наслеђа. У новијем делу града налазе се прекрасна султанова палата и краљевски двор, модерне четврти и раскошни паркови. Вредан посете је и Андалузијски врт који се налази унутар Касбаха (цитаделе) и пружа прекрасан угођај уз поглед на океан.

У раскошним здањима царских градова само се може потврдити чињеница да су арапски доприноси људској култури и цивилизацији у области архитектуре, математике, медицине и поезије велики.

Маја Цала